

SINTEZA RECOMANDĂRILOR

**la proiectele de modificare și completare a hotărârilor Consiliului de
Administrație al ANRCETI nr. 60-75 și 77-79 din 23.12.2010**

Proiectele de modificare și completare a hotărârilor Consiliului de Administrație al ANRCETI nr. 60-75 și 77-79 din 23.12.2010, au fost expuse consultării publice pe pagina de Internet a ANRCETI în perioada 13 februarie – 5 martie 2012.

La solicitarea S.A.”Orange Moldova” de extindere a termenului limită pentru consultare, ANRCETI a decis extinderea termenului de consultare publică până pe data de 26 martie 2012.

În perioada de consultare ANRCETI a primit comentarii și recomandări la proiectele menționate din partea S.A.”Moldcell”, S.A.”Orange Moldova”, S.A.”Moldtelecom”, Î.M.”Sun Communications”, Asociației Naționale a companiilor private din domeniul TIC, S.A.”Riscom”.

Comentariile și propunerile S.A.”Moldtelecom”

1. Comentariu Moldtelecom:

Examinând proiectele hotărârilor modificate S.A.”Moldtelecom” poate menționa că nu au fost soluționate problemele abordate de în scrisoarea sa nr. 01-10-02/2303 din 03.03.2012 în vederea excluderii situației de discriminare în legătură cu punerea în aplicare diferențiată a tarifelor calculate la cost în baza metodologiei LRIC pentru terminatie în rețeaua fixă 01.01.2013, iar în rețeaua mobilă din 01.01.2014. Ca urmare, Moldtelecom-ul va fi impus să subvenționeze furnizorii de telefonie mobilă, prejudiciind atât interesele sale financiare, cât și interesele abonaților săi. Atragem atenția că S.A.”Moldtelecom” nu a solicitat și nu solicită stabilirea perioadei de tranziție pentru aplicarea tarifelor pentru terminatie bazate pe costuri reale atât în rețeaua fixă, cât și rețeaua mobilă proprie, considerând că aceste tarife trebuie aplicate pentru toți furnizorii începând din data de 01.01.2013.

Răspuns ANRCETI:

Pe 23.12.2010, ANRCETI a aprobat programul de măsuri (obligațiile speciale preventive) pentru remedierea problemelor aplicare de către furnizori a tarifelor pentru terminare în rețele fixe și mobile excesiv peste nivelul costurilor și utilizarea practicilor necompetitive de discriminare prin preț a apelurilor terminate în rețea în funcție de originea apelurilor. Acestea vizau o perioadă de tranziție de 3 ani, necesară furnizorilor pentru ajustarea practicilor lor comerciale, pentru a amortiza impactul remediilor date asupra performanțelor financiare. Notăm că termenul de 3 ani este menționat și de Comisia Europeană drept unul suficient pentru o asemenea ajustare (Recomandarea Comisiei C(2009)3359, recital 21). În cadrul acestui proces, pentru S.A.”Moldtelecom” a fost acceptat să fie admisă o anumită asimetrie în tariful pentru terminarea apelurilor în rețeaua sa mobilă în raport cu alte rețele mobile. Totodată, Moldtelecom beneficiază pe perioada tranziției de alte avantaje (cum este subvenționarea activităților cu amănuntul din contul terminării apelurilor internaționale la tarife excesive). Totodată, ANRCETI găsește că pe parcursul anilor 2011 și în 2012, avantajele economice din reducerea ratelor de terminare în rețele mobile nu au avut ca efect (cum are în cazul așa-numitului *waterbed effect*) pasarea avantajelor asupra abonaților Moldtelecom care apelează de la fix la mobil.

Prin proiectele de hotărâri supuse consultării publice, ANRCETI vine să precizeze, pentru ultima etapă de glisare, tarifele finale țintă, care au fost determinate în 2011 în baza modelelor LRIC, precum și să completeze măsurile luate anterior cu tarifele maximale pentru 2 etape intermediare ale procesului de tranziție stabilit. ANRCETI găsește potrivit să asigure continuitatea deciziilor luate în 2010, cu care S.A.”Moldtelecom” a fost de acord.

2. Comentariu Moldtelecom:

S.A. „Moldtelecom” a studiat foarte minuțios modelul LRIC în original pentru calcularea prețurilor de terminatie în rețeaua fixă, prezentat de Agenție, și am constatat că în unele cazuri datele prezentate în model se formează în baza unor algoritme de calculare stabilite, iar în alte cazuri sunt doar unele date, fără indicarea algoritmului de calculare propriu zis a acestora și care nu se corelează cu explicațiile modelului LRIC expuse de pe site-ul ANRCETI. Astfel, efectuând

calculule proprii nu am putut să obținem valorile prețurilor de terminare egale cu cele propuse de Agenție pentru consultare publică. Mai mult ca atât, este absolut neclar, care a fost motivul pentru convertire a prețurilor finale în valută străină (Euro), în timp ce în modelul LRIC toate datele inițiale au fost prezentate în valută națională (Leu RM).

Răspuns ANRCETI:

După cum a menționat ANRCETI în documentele care însoțesc modelele LRIC publicate pe pagina sa de Internet, acestea reprezintă modele de tip bottom-up, cu un anumit nivel de calibrare a design-ului de rețea cu datele furnizorilor. În lipsa unor asemenea date, au fost utilizate comparații internaționale, colectate de experții Great Village International Consultants în cadrul proiectului de asistență tehnică acordată de BERD. Modelele date au fost elaborate pentru utilizare de către ANRCETI în procesul de luare a deciziilor, iar ANRCETI nu poate garanta că S.A."Moldtelecom" ar putea de sine stătător să opereze modelele date. S.A."Moldtelecom" nu a comunicat ANRCETI care a fost natura problemelor confruntate la operarea modelului LRIC pentru rețele fixe.

Cît privește utilizarea monedei Euro în cadrul calculului modelelor LRIC, menționăm că acestea operează atît cu valori inițiale în lei, cît și în Euro, iar pentru aducerea valorilor de intrare la o singură monedă a fost ales Euro, pentru a se asigura o mai bună comparabilitate a valorilor inițiale ale echipamentelor, care și constituie baza costurilor LRIC. S.A."Moldtelecom" nu a menționat dacă găsește că aducerea tuturor valorilor monetare din modele la Euro și nu la Leu a afectat rezultatele finale ale acestor. ANRCETI găsește că aceasta nu este esențial, îndeosebi menționînd că tarifele proiectate în decizii sunt în final stabilite în lei.

3. Comentariu Moldtelecom:

Concomitent, vă reamintim că pînă în prezent S.A."Moldtelecom" nu a primit calculul modelului LRIC utilizat de ANRCETI la determinarea tarifului pentru terminație în rețeaua mobilă. În acest sens, reiterăm că Moldtelecom-ul a efectuat calculul propriu al tarifului de terminație în rețeaua mobilă, reieșind din principiul furnizorului ipotetic efectiv, aplicând modelul LRIC și determinînd că acest tarif nu poate depăși valoarea de 0,1398 lei/min, fără TVA. Atîta timp cît nu vom avea argumentări justificate și concludente, care ar demonstra că acest tarif trebuie să fie mai mare, S.A."Moldtelecom" în relații cu alți furnizori, atît mobili, cît și de telefonie fixă, va aplica tariful calculat de 0,1398 lei/min. cu începere de la 01.01.2013.

Răspuns ANRCETI:

După cum i-a fost comunicat S.A."Moldtelecom", modelul LRIC al rețelei fixe conținea date sensibile doar ale S.A."Moldtelecom" de aceea ANRCETI a putut găsi posibil să pună la dispoziția furnizorului dat modelul pentru rețele fixe cu date originale. Avînd în vedere că în modelul pentru rețele mobile sunt date comercial sensibile ale 3 furnizori, versiunea cu date reale nu a putut fi oferită, despre care fapt i s-a comunicat Furnizorului.

ANRCETI nu cunoaște calculule S.A."Moldtelecom" în baza modelului LRIC public pentru terminare în rețele mobile și nu poate comenta afirmațiile date. Totodată, hotărîrile date prevăd impunerea tarifelor maxime ce pot fi aplicate de furnizori pentru terminarea apelurilor în rețele proprii și nu limitează valorile minime ale acestor tarife. S.A."Moldtelecom", prin urmare va putea stabili pentru propriul serviciu de terminare în rețeaua sa de telefonie mobilă tarife pe care le consideră necesare, dacă acestea respectă plafonul maximal stabilit de ANRCETI și respectă principiul nediscriminării.

4. Comentariu Moldtelecom:

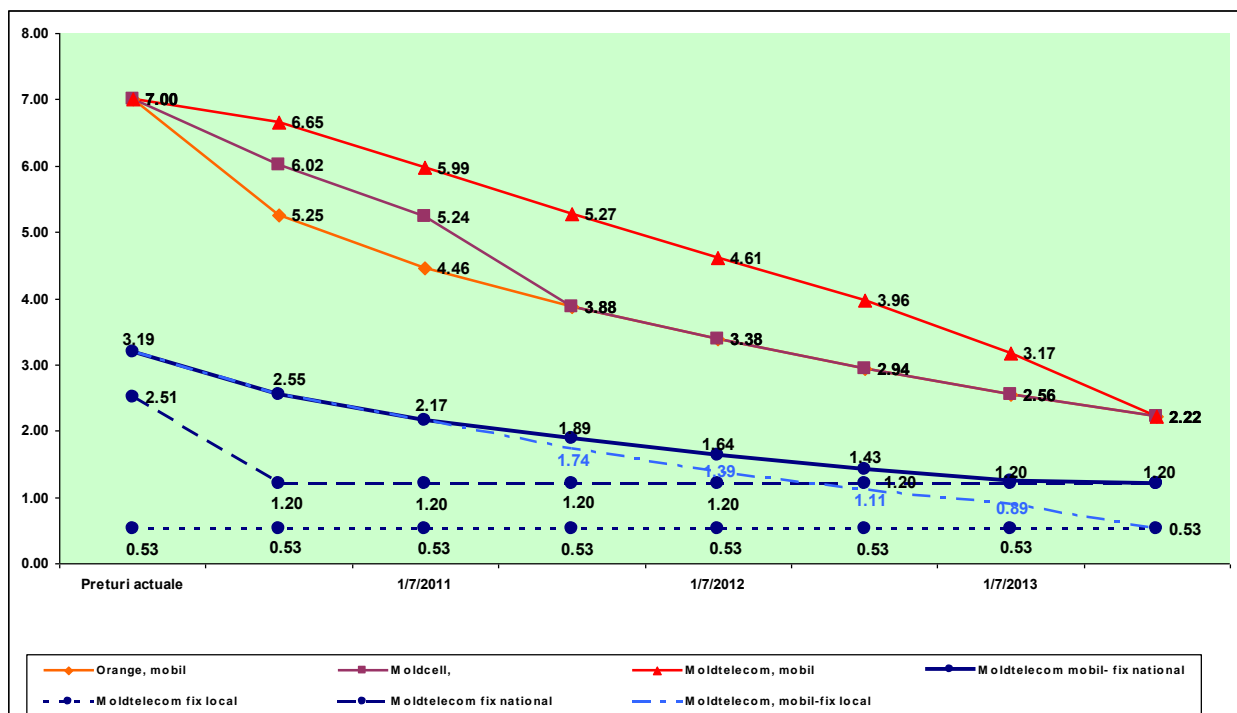
De asemenea, Moldtelecom își exprimă îngrijorarea referitor la faptul discriminării, care va avea loc în cazul în care tariful pentru terminație în rețeaua fixă, bazat pe modelul LRIC, va fi aplicat cu începere de la 01.01.2013, iar cel pentru telefonie mobilă doar începînd cu 01.01.2014. Rezultă, că

operatorii de telefonie fixă vor subvenționa timp de un an de zile operatorii de telefonie mobilă, percepând de la propriii utilizatori plăți nejustificate. În acest sens, ținem să menționăm, că în cazul unei eventuale situații de discriminare și prejudiciere atât a intereselor financiare S.A."Moldtelecom", cât și a abonaților săi, S.A."Moldtelecom" nu va achita alte tarife decât cele, care vor fi stabilite în baza modelului LRIC.

Răspuns ANRCETI:

După cum a stabilit ANRCETI pe 23.12.2010 prin hotărârile nr.60-79, aducerea prețurilor pentru terminarea apelurilor în rețelele furnizorilor va avea loc gradual, într-o perioadă de tranziție de 3 ani. Această măsură a fost stabilită ținând cont de principiul proporționalității măsurilor, stabilit în Legea comunicațiilor electronice, deoarece furnizorii, inclusiv S.A."Moldtelecom", depindreau în mare măsură de venitul din terminarea apelurilor în rețelele proprii. ANRCETI a decis orientarea bruscă la cost a prețurilor pentru terminarea apelurilor fix-fix deoarece aceste venituri nu reprezentau o cotă semnificativă în veniturile furnizorilor și din cauza lipsei marjelor comerciale între costurile cu ridicata (generate în principal de serviciile de terminare în rețeaua S.A."Moldtelecom") și tarifele cu amănuntul ale S.A."Moldtelecom".

S.A."Moldtelecom" a căzut de acord cu abordarea aprobată de ANRCETI, iar măsurile preconizate în anii 2011-2014 erau bine cunoscute furnizorului dat. Cu titlu orientativ și de informare, măsurile planificate pe această perioadă au fost comunicate de ANRCETI în cadrul consultărilor din octombrie-noiembrie 2010 (vezi graficul de mai jos) și descrise în Expunerea de motive¹ la măsurile luate pe piețele 3 și 7 care a însoțit hotărârile nr.60-79 din 23.12.2010.

În prezent ANRCETI vine cu completarea hotărârilor menționate prin determinarea prețurilor maxime în fazele de coborîre a prețurilor pentru următoarele perioade 01.01.2013, 01.07.2013 și 01.01.2014, pe care ANRCETI a declarat că le va ajusta după ce va avea modelele de calcul al costurilor LRIC. Notăm că prețurile pentru terminarea apelurilor ale tuturor furnizorilor de telefonie fixă și mobilă în relațiile reciproce de interconectare în perioada 2012-2013 vor fi încă excesive costului, nu doar ale furnizorilor mobili.

¹ http://anrceti.md/files/u1/ere_de_motive_privind_remediile_piata_3_si_7.pdf

5. Comentariu Moldtelecom:

S.A. „Moldtelecom” consideră prematură aprobarea tarifelor pentru terminatie atât în rețelele fixe, cât și în rețelele mobile, până când ANRCETI nu va demonstra în mod transparent felul în care au fost stabilite tarifele respective.

Răspuns ANRCETI:

ANRCETI observă contradicție între poziția S.A. „Moldtelecom” cu poziția sa de la p.4, unde insistă asupra aprobării cât mai subite a măsurilor de orientare la costuri. ANRCETI consideră necesar să continue implementarea măsurilor în conformitate cu programul aprobat prin hotărârile nr.60-79 din 23.12.2010. Totodată, ANRCETI menționează că la elaborarea modelelor LRIC, ANRCETI a oferit suficiente posibilități furnizorilor pentru a comenta funcționalitatea modelelor. Actualmente modelele LRIC reprezintă instrument al ANRCETI pentru determinarea măsurilor necesare. Modelele date, versiunile fără date confidențiale ale furnizorilor, și documentele explicative la ele sunt publice pe pagina de Internet a ANRCETI <http://anrceti.md/fileupload/53> , fiind asigurată transparența funcționalității modelelor.

6. Comentariu Moldtelecom:

În ce privește intențiile Agenției de a supune reglementării prețul pentru terminare a traficului internațional destinat rețelei S.A. „Moldtelecom”, ținem să vă reamintim că la acest subiect deja există hotărârea definitivă și irevocabilă a Curții de Apel Chișinău din 14.12.2007, de care și ne vom conduce.

Răspuns ANRCETI:

În conformitate cu analiza efectuată pe piețele 3 (terminarea apelurilor în rețele individuale de telefonie fixă)² și 7 (terminarea apelurilor în rețele individuale de telefonie mobilă)³, ANRCETI a identificat că piața produsului este constituită din terminarea în rețeaua individuală a oricăror apeluri, de la punctul de interconectare pînă la punctul de destinație (punctul terminal). Dimensiunea pieței produsului nu face careva distincție între apeluri în funcție de originea lor (locul sau rețeaua unde acestea au fost inițiate). De asemenea notăm, că asemenea abordare și concluzii au fost identificate la fiecare dintre autoritățile europene naționale de reglementare a comunicațiilor electronice investite cu funcții similare de reglementare *ex-ante* a piețelor neconcurențiale.

Prin urmare, măsurile date sunt îndreptate doar spre reglementarea relațiilor de terminare a apelurilor în rețele individuale pe segmentul de interconectare la nivel național (inclusiv și local, în cazul specific rețelelor fixe) și nu impun careva reglementări asupra serviciilor prestate la nivel internațional.

7. Comentariu Moldtelecom:

Ținem să menționăm că art. 14 alin. (1) lit. c) din Legea comunicațiilor electronice prevede că în cazul hotărârilor Agenției ce pot avea impact asupra piețelor relevante consultările publice trebuie să cuprindă atât prezentarea comentariilor la proiectele de hotărâri ale ANRCETI, cât și discutarea acestor comentarii cu părțile ce le-au prezentat. Totodată, procedura de consultări trebuie să fie inerentă examinării oricăror probleme ce afectează sau poate afecta interesele oricărui furnizor.

În baza acestor prevederi, S.A. „Moldtelecom” solicită să beneficieze de dreptul său de a participa la audieri publice pe marginea proiectelor de Hotărâri menționate până la aprobarea acestora, deoarece la ședințele de aprobare a Hotărârilor, organizate de Agenție, propunerile părților, de

² http://www.anrceti.md/files/u1/ANALIZA_PIATA_3_final_15112010.pdf

³ http://www.anrceti.md/files/u1/Analiza_piata_7_final_15112010.pdf

regulă, nu sunt luate în considerare, iar participarea furnizorilor la aceste ședințe devine pur formală.

Răspuns ANRCETI:

ANRCETI găsește să cadă de acord cu comentariul S.A.”Moldtelecom” și consideră necesar să organizeze audieri publice pe problemele abordate înainte de luarea deciziei.

Comentariile și propunerile S.A.”Moldcell”

I. La subiectul reglementărilor legale în procesul de stabilire a tarifelor de interconectare, dorim să menționăm următoarele:

8. Comentariu Moldcell:

Considerăm că tarifele de interconectare, stabilite în Hotărâre, e necesar să fie fundamentate conform legislației naționale și recomandărilor europene, în special ținem să atragem atenția că:

a. În conformitate cu art. 53 al Legii comunicațiilor și p. 56 al Regulamentului privind identificarea și analiza piețelor, ANRCETI efectuează analiza pieții relevante o dată la 2 ani și în baza analizei respective ia decizia de a modifica sau menține obligațiile față de furnizori. Conform p. p., 49, 57 al Regulamentului cu privire la identificarea și analiza pieții stabilesc că la aprecierea dinamicii pieței se vor lua în considerație atât condițiile concrete existente pe piață cât și estimarea globală a evoluțiilor viitoare în structura și funcționarea pieții, fiind analizate și caracteristicile și evoluția piețelor din țările europene cu un cadru de reglementare bazat pe principii similare. Acuratețea și exactitatea analizei respective va fi condiționată de informația și datele existente la adoptarea deciziei relevante, p. 56 al Regulamentului.

În acest context, dorim să menționăm că deoarece:

- analiza de identificare a pieții de terminare a apelurilor în propria rețea de telefonie mobilă, în baza căreia s-a stabilit ulterior obligația de control și fundamentare a prețurilor în funcție de costuri, a fost efectuată la data de 07.07.2010;

- datele care au stat la baza calculului LRIC sunt din 2010 consideram că:

Pentru stabilirea corectă a obligațiilor și pentru a se determina corect tarifele de interconectare în Proiectul Hotărârii supus consultării, e necesară:

- inițierea unei noi analize a pieții nr. 7 și;

- colectarea datelor actualizate care stau la baza calculului LRIC.

Răspuns ANRCETI:

În Analiza pieței terminării apelurilor în rețele individuale de telefonie mobilă, ANRCETI a menționat că fiecare dintre piețele individuale arată bariere absolute pentru intrarea pe ele a furnizorilor concurenți și, de facto, sunt 100% sub controlul furnizorilor care operează rețelele individuale. Prin urmare, ANRCETI a considerat necesar să impună obligația de control al tarifelor pentru terminare în vederea orientării lor la costurile LRIC, în conformitate cu Recomandarea Comisiei Europene nr. C(2009)3359 din 07 mai 2009 privind reglementarea tarifelor pentru terminarea apelurilor în rețele fixe și mobile. Având în vedere motivele obiective invocate de furnizori, ANRCETI a decis că implementarea imediată a obligației de orientare la costuri putea să afecteze puternic rezultatele furnizorilor, ale căror venituri depindeau în măsură importantă de venitul provenit din terminarea apelurilor în proprie rețea. Prin urmare, a fost stabilită obligația coborârii treptate a tarifelor pentru terminarea apelurilor în rețele individuale mobile și fixe, în conformitate cu Recomandarea CE nr. C(2009)3359, într-un termen de 3 ani, care

este suficient pentru a permite furnizorilor ajustarea situațiilor comerciale cu amănuntul.

Din cauza că la momentul luării deciziei date (23.12.2010) ANRCETI nu dispunea de modele de calculare a costurilor LRIC pentru terminarea apelurilor în rețele mobile și fixe, a fost efectuat un studiu de benchmarking între acele state, care la acel moment aveau publicate rezultate ale costurilor calculate conform modelelor LRIC. Analiza dată a arătat că tarifele pentru terminare în rețele mobile utilizate de furnizorii naționali (7 US cenți la momentul respectiv) erau mult peste nivelul orientativ al costului LRIC, din care cauză ANRCETI a luat decizia demarării procesului de coborîre a acestor tarife, având la bază indicii clare că tarifele stabilite pentru primele 4 etape nu puteau să fie sub nivelul costului LRIC. Ulterior, ANRCETI împreună cu suportul de consultanță oferit de BERD, a finalizat modelele LRIC și le-a expus pe pagina sa de Internet: <http://anrceti.md/fileupload/53>. Modelele date au indicat că costul unui furnizor mobil ipotetic eficient în Moldova este de 1,12 eurocenți.

Prin urmare, proiectele expuse pentru consultare publică vor fi privite în contextul completării hotărîrilor ANRCETI nr.60-79 din 23.12.2010 și nu ca reglementări noi. Menționăm că ANRCETI și-a lăsat în hotărîrile nr.60-79 din 23.10.2010 rezerva să vină cu aceste ajustări. Din aceste motive, ANRCETI nu consideră că este necesară petrecerea analizei repetate a pieței ca condiție pentru impunerea acestor completări. Deoarece ANRCETI a ținut ca modelele LRIC să poată produce atât costurile individuale de rețea ale furnizorilor, cât și costurile unui furnizor ipotetic eficient, rezultatul modelelor (costul LRIC) poate fi detașat de rezultatele individuale ale fiecărui furnizor. Prin urmare, ANRCETI nu găsește necesară la momentul actual reexaminarea modelelor LRIC prin prisma rezultatelor individuale ale furnizorilor, odată ce se bazează în luarea deciziei exclusiv pe costul furnizorului ipotetic eficient.

Totodată ANRCETI menționează că dacă analizele piețelor individuale date, care vor fi efectuate în viitor, vor arăta că pe acestea s-a modificat situația concurențială și nu există furnizori cu putere semnificativă, ANRCETI va putea retrage obligațiile impuse furnizorilor.

9. Comentariu Moldcell:

b. Actul de reglementare, prin care se stabilesc tarifele de interconectare, are aplicabilitate față de toți subiecții ce participă la procesul de interconectare. În conformitate cu art. 2 al Legii privind actele normative „act normativ este actul juridic, emis de autoritățile administrației publice centrale care stabilește reguli obligatorii de aplicare *repetată la un număr nedeterminat de situații identice*. Faptul că Hotărârea nr. 78/2011 este act administrativ normativ a fost statuat și în Decizia Colegiului civil și de contencios administrativ al CSJ din 6 iulie 2011, în cadrul dosarului 3r-1302/11 Orange SA împotriva ANRCETI cu privire la contestarea actului administrativ.

Reieșind din faptul că Hotărârea nr. 78/2011 este un act administrativ normativ, considerăm că la elaborarea Anexei e necesar să fie efectuată Analiza impactului de reglementare (AIR) în conformitate cu art. 37 al Legii privind actele normative, art. 4 și 13 ale Legii nr. 235 din 20.07.2006, p. 21 al Hotărârii Guvernului privind transparența, p. p. 3-5, p. 9 cap. III din Hotărârea Guvernului privind Metodologia AIR. În acest caz AIR va reprezenta argumentarea, în baza evaluării costurilor și beneficiilor, a necesității adoptării actului normativ și analiza de impact al acestuia asupra activității de furnizor de comunicații, inclusiv asigurarea respectării drepturilor și intereselor întreprinzătorilor și ale statului.

Răspuns ANRCETI:

Potrivit științei juridice, actele administrative individuale se caracterizează prin aceea că manifestarea de voință a organului administrativ competent creează, modifică sau stinge drepturi sau obligații în sarcina uneia sau mai multor persoane

dinainte determinate, deci emiterea lor se face cu referire expresă la persoanele care s-au adresat autorității publice pentru rezolvarea unui drept sau interes legitim. Ceea ce este specific, însă, actelor administrative cu caracter normativ este faptul că ele creează, modifică sau desființează reguli de conduită formulate în abstract, **fără considerare de persoane**; astfel ele au caracter impersonal, general, conțin reguli de conduită generală și de aplicabilitate repetată, la un număr nedeterminat de subiecți.

În cauza noastră, reglementarea se realizează prin prevederile HCA al ANRCETI prin care sunt obligații *ex ante* **individualizate**.

În acest context, trebuie să se observe de către S.A. Moldcell că, prin conținutul său, actul administrativ în discuție –HCA al ANRCETI prevede obligații *ex ante* și are, în mod evident, caracter individual, astfel încât în speță nu sunt aplicabile dispozițiile Legii nr. 317/2003 (efectiv Legea nr. 235/2006 care impune AIR).

În consecință, ANRCETI apreciază că obiecția S.A. Moldcell de necesitatea realizării AIR este inadmisibilă și pasibilă de a fi respinsă ca neîntemeiată.

10. Comentariu Moldcell:

c. Conform p. 20 al Directivei accesului prevede că, în cazul în care o autoritate națională de reglementare calculează costurile aferente instituirii unui serviciu obligatoriu aceasta ar trebui să garanteze un venit rezonabil pentru capitalul angajat. Metoda de recuperare a costurilor trebuie să fie adaptată situației, luând în considerare necesitatea de a promova concurența eficientă și durabilă și de a maximiza beneficiile consumatorului.

Art.13 din Directiva accesului prevede că pentru a încuraja investițiile efectuate de operator, inclusiv în rețele de generație viitoare, autoritățile naționale de reglementare iau în considerare investițiile făcute de operator și îi permit realizarea unei rate rezonabile de recuperare a capitalului investit, ținând seama de orice riscuri specifice unui nou proiect de investiție în rețea.

Răspuns ANRCETI:

La calcularea costului LRIC, ANRCETI a alocat capitalului implicat o rată de rentabilitate (WACC) eficientă – de 16%. În calcularea costurilor LRIC participă doar acele costuri care apar ca urmare a furnizării serviciului de terminare a apelurilor suplimentar la activitatea de furnizare a serviciilor clienților. Prin urmare nu intră în calculul costului acele costuri care sunt legate de acele alte activități.

11. Comentariu Moldcell:

În conformitate cu recomandările OFCOM, pag. 110 OFCOM Report, la stabilirea tarifelor de interconectare e necesar de luat în considerație următorii factori:

1. Principiile ce stau la baza controlului prețurilor:
 - forma de control a prețurilor, pentru a se asigura eficiența unității de cost (pag. 111 OFCOM Report)
 - durata în timp a controlului, pentru a se evita erorile cauzate de fluctuațiile circumstanțelor de fapt în timp
 - scopul
2. Determinarea nivelului eficient al prețurilor
 - Componentele majore ale modelului de cost:
 - i. Prognoza volumului de trafic
 - ii. Costuri de rețea
 - iii. Costurile spectrului 3G
 - iv. Costuri ce nu țin de rețea
 - Tehnologia rețelei
 - Rezultatele modelului de cost
 - Implementarea pe etape (glide path)
3. Flexibilitatea la zi
 - Care e problema cu reglementarea curentă a tarifului de interconectare?

- Opțiuni de soluționare a problemei
- 4. Distribuirea impactului la scăderea ratei de interconectare (waterbed effect)
 - Efectul posibil asupra prețurilor cu amănuntul
 - Efectele posibile la dezvoltarea telefoniei mobile și fixe
 - Efectul posibil asupra ratei de utilizare a telefoniei mobile
 - Efectul posibil asupra utilizatorilor vulnerabili

Răspuns ANRCETI:

ANRCETI nu comentează aceste afirmații. Putem menționa că OFCOM împărtășește viziuni similare cu cele adoptate de ANRCETI în ceea ce privește reglementarea ratelor de terminare. Convingerea noastră rezultă din cel mai recent document de analiză a pieței terminării apelurilor în rețele mobile publicat de OFCOM⁴. Este de notat, că din 2014, conform OFCOM, tariful maximal pentru terminarea apelurilor în rețelele mobile din Marea Britania va fi orientat la nivelul LRIC și va constitui cca 0,838 eurocenți (0,69 pence).

12. Comentariu Moldcell:

Concluzie: Stabilirea corectă a obligațiilor și determinarea corectă a tarifelor de interconectare în Proiectul Hotărârii supus consultării pot fi realizate doar cu respectarea următoarelor condiții:

- inițierea unei noi analize a pieței nr. 7;
- colectarea datelor actualizate care stau la baza calculului LRIC;
- efectuarea Analizei impactului de reglementare (AIR);
- luarea în considerație a principiilor ce stau la baza controlului prețurilor, a nivelului eficient a prețurilor, a flexibilității la zi și a distribuirii impactului la scăderea ratei de interconectare;
- excluderea reglementării tarifului pentru terminarea traficului internațional

Răspuns ANRCETI:

Mai sus ANRCETI a adus argumentarea poziției sale asupra observațiilor Moldcell. Prin urmare, ANRCETI recomandă ca proiectele expuse pentru consultare publică să fie privite în contextul completării hotărârilor ANRCETI nr.60-79 din 23.12.2010 și nu ca reglementări noi. Menționăm că ANRCETI și-a lăsat în hotărârile nr.60-79 din 23.10.2010 rezerva să vină cu aceste ajustări. Din aceste motive, ANRCETI nu consideră că este necesară petrecerea analizei repetate a pieței ca condiție pentru impunerea acestor completări.

Deoarece ANRCETI a ținut ca modelele LRIC să poată produce atât costurile individuale de rețea ale furnizorilor, cât și costurile unui furnizor ipotetic eficient, rezultatul modelelor (costul LRIC) poate fi detașat de rezultatele individuale ale fiecărui furnizor. Prin urmare, ANRCETI nu găsește necesară la momentul actual reexaminarea modelelor LRIC prin prisma rezultatelor individuale ale furnizorilor, odată ce se bazează în luarea deciziei exclusiv pe costul furnizorului ipotetic eficient. Menționăm că aceste reglementări sunt valabile pentru interconectarea la nivel național și nu aduc atingere serviciilor de terminare internațională a apelurilor (prestate direct furnizorilor străini), care vor rămâne nereglementate.

II. La subiectul cuantumul tarifelor de interconectare, am dori să menționăm că:

13. Comentariu Moldcell:

- În urma analizelor efectuate de Wireless Intelligence, ARPU în telefonia mobilă a scăzut în Europa cu 20% în anul 2010, fapt cauzat în special de reglementarea MTR. Operatorii de telefonia mobilă recuperează parțial aceste pierderi din serviciile voce cu veniturile din serviciile

⁴ http://stakeholders.ofcom.org.uk/binaries/consultations/mtr/statement/MCT_statement.pdf

de data, astfel ponderea venitului serviciilor din ARPU în Germania constituie 29%, în Marea Britanie 33%, în Spania 17%. În cazul Spaniei ponderea serviciilor data în ARPU, conform analizei Wireless Intelligence, se consideră a fi mică și insuficientă pentru a permite compensarea pierderilor din serviciile voce, optim se consideră a fi cazul Marii Britanii. În conformitate cu datele statistice Moldcell, cota serviciilor data din ARPU în 2010 a constituit 3%, în 2011 - 4.07%. Creșterea de 1% a serviciilor data din ARPU e necesar a fi analizată din perspectiva faptului că veniturile totale din serviciile voce în anul 2011 a scăzut cu 15%.

Dacă ar fi să comparăm dinamica scăderii ratelor de interconectare în RM/Moldcell și Marea Britanie, datele ar fi următoarele:

Anul	2010	2011	2012	2013	2014
Moldcell	0,07 USD	0,0602/0,0518 USD	0,0414/0,0360 USD	0,0291/0,0222 USD	0,1802 MDL
Marea Britanie	0,0679 USD	0,0395 USD	0,0237 USD	0,0142 USD	0,094 MDL

- La dinamica scăderii ratelor de interconectare e necesar de luat în considerație și recomandările europene care prevăd că impactul de reglementare asupra venitului, pentru a evita riscuri în investițiile viitoare, nu poate depăși 35%, pag. 114 OFCOM Report. Am dori să menționăm că rata de scădere a tarifului de interconectare prevăzut pentru Moldcell este de 51,67% în anul 2012 -2013, cifră ce ridică semne de îngrijorare și necesită a fi luat în considerație pentru a minimaliza efectul prin revizuirea cifrelor și etapelor viitoare.

Răspuns ANRCETI:

ANRCETI notează că măsuri similare sunt aplicate și de alte autorități naționale de reglementare europene. Spre exemplu OFCOM a stabilit o reducere de peste 36% (de la GBP0,0418 la GBP0,0266) doar într-o singură fază de glisare a ratelor de interconectare ale furnizorilor mobili. Măsuri similare de glisare bruscă sunt aplicate de către majoritatea autorităților de reglementare din cauza faptului că tarifele pentru terminare în rețelele mobile istoric au fost stabilite semnificativ peste costul LRIC, iar reducerea acestor în 3-4 ani este posibilă doar prin aplicarea unor pante de glisare rapidă.

14. Comentariu Moldcell:

La acest subiect am dori să menționăm că, la ultimul congres mondial GSM s-a stabilit că, reglementările UE în domeniu au fost implementate și introduse cu mari întârzieri pe piața comunicațiilor electronice din UE. Aceste reglementări au fost elaborate în baza metodelor de remediere din secolul trecut și sunt considerate ca ne fiind în pas cu dezvoltarea dinamică a sectorului care se dezvoltă mult mai repede decât aceste reglementări care deși au fost aprobate în anul 2009, au fost elaborate mult mai devreme și nu mai reflectă deja necesități reale și nu prezintă soluții pentru probleme existente. Ținând cont de acest lucru, precum și de faptul că, veniturile operatorilor sunt în continuă scădere, și o parte considerabilă a acestor venituri sunt preluate de «Over the top players » (cum ar fi Google, Apple, etc) activitatea cărora nu este reglementată, tendința globală a regulatorilor progresiști este de a permite operatorilor să se dezvolte și să continue investițiile în rețelele de noi generații, fără a le atinge veniturile, etc... - tendința fiind de "mai puțină reglementare".

Răspuns ANRCETI:

ANRCETI nu consideră potrivit să comenteze relatările despre discuțiile la ultimul congres mondial GSM la care ANRCETI nu a putut să participe. Tendința reglementărilor europene, după cum poate menționa ANRCETI, constă în remedierea situațiilor pe piețele insuficient de competitive, astfel încât să nu fie create sau păstrate situații de distorsiune a concurenței prin pasarea către concurenți a costurilor activității cu amănuntul și îngrădirea de concurență.

15. Comentariu Moldcell:

Prevederile p. 39 (3) al Anexei Proiectului de Hotărâre ce stabilesc că prețurile de interconectare în lei, poate aduce prejudicii semnificative intereselor economice ale unui agent economic. Riscurile pot rezulta din instabilitatea monedei naționale față de principalele valute de referință, deoarece investițiile în infrastructura comunicațiilor electronice sunt efectuate majoritar în valută străină. Astfel, reglementarea ce poate prejudicia direct activitatea financiară a furnizorului de rețele contravine principiilor Legii privind revizuirea și optimizarea cadrului normativ de reglementare a activității de întreprinzător care stabilește că reglementările trebuie să fie orientate spre economia de piață. Aceste prevederi de asemenea contravin p. 19, 20 ale Directivei privind accesul la rețele de comunicații electronice și la infrastructura asociată, precum și interconectarea acestora (Directiva accesului) ce stabilesc că impunerea obligațiilor nu trebuie să lezeze dreptul furnizorului de a exploata rețele în propriul avantaj, iar modalitatea de calculare a costurilor instituirii unei obligații trebuie să asigure un venit rezonabil furnizorului.

Răspuns ANRCETI:

ANRCETI consideră că aplicarea de tarife excesive costului la serviciile de terminare de către furnizori cu putere semnificativă reprezintă bariere semnificative în calea dezvoltării unei concurențe efective și durabile pe piețele cu amănuntul. Prin urmare, aceste practici contravin legislației naționale care declară concurența drept pilon de bază al economiei naționale și asigură protecția și încurajarea ei. Printre funcțiile de bază ale ANRCETI impuse de Legea comunicațiilor electronice este protecția și încurajarea concurenței pe piețele de comunicații electronice prin intermediul de măsuri *ex-ante*. Cerința Legii comunicațiilor electronice este ca tarifele să fie orientate la cost. În acest context notăm că pe de o parte există avantaje ale situației actuale a tarifelor pentru terminare neorientate la cost, pe de altă parte acestea generează o serie de dezavantaje prin nerespectarea cerințelor legale.

16. Comentariu Moldcell:

De asemenea, în opinia noastră, în Proiectul Hotărârii nu au fost aduse argumente suficiente pentru egalarea tarifelor de terminare locală și internațională. În acest sens, considerăm că ar fi oportun ca Agenția să prezinte clarificări și argumentări în ceea ce privește obiectivele Agenției pentru întreprinderea acestor măsuri. Este foarte bine cunoscut faptul că, drept consecință a acestei egalări, bugetul statului va suferi pierderi considerabile la capitolul venituri, iar consumatorul final, atât cel național cât și cel de peste hotare, nu va simți beneficiile modificării propuse. Astfel, Republica Moldova va rămâne în continuare în zona țărilor din categoria - "rest of the world". Respectiv, întru evitarea consecințelor expuse, ținem să asigurăm Agenția de susținerea noastră și suntem pregătiți, la solicitarea Agenției, să împărtășim cunoștințele noastre din domeniu, precum și experiența acționarilor noștri pentru identificarea altor metode de atingere a obiectivelor Agenției, care nu vor aduce pagube bugetului de stat și operatorilor.

Concluzie: Tarifele stabilite în Proiect pentru furnizarea serviciului de terminare a apelurilor în rețeaua proprie vor avea un impact negativ asupra activității financiare a furnizorului de rețele, inclusiv asupra investițiilor viitoare în economia țării. În lipsa unor argumente economice ce ar fundamenta aplicarea prețurilor MTR stabilite în Proiect, considerăm că acestea sunt exagerat de mici atât pentru realitatea economică a țării noastre cât și pentru furnizorii de rețele și servicii de comunicații electronice din RM și nu pot fi aplicate pentru tarifele de terminare a traficului internațional.

Astfel, reieșind din cele menționate mai sus, cu privire la cuantumul tarifelor, considerăm că acestea necesită a fi revizuite și ajustate la realitățile economice ale RM, astfel ca reducerea acestora să fie stopată la nivelul de 0,0414 USD până în momentul în care piața comunicațiilor din RM va avea aceleași indicii de dezvoltare ca cel din țările din UE în care se aplică tarifele propuse a fi implementate în RM.

Răspuns ANRCETI:

Atunci cand ANRCETI a aprobat la 23 decembrie 2010 setul de decizii nr.60-79 prin care au fost stabilite obligatiile operatorilor, a fost acceptat ca operatorii mobili să continue să aplice tarifele indicate in USD si, ca masură reciprocă - li s-a admis furnizorilor de telefonie fixă sa fie stabilite tarifele de terminare a apelurilor mobile în aceeași valută. Aceasta acceptare a fost pentru ceva timp, avand in vedere ca s-a acceptat temporar si discriminarea prin pret in functie de originea apelurilor. Există un șir de raționamente, care cumulat, indeamnă ANRCETI să ia decizia de a stabili pentru ultima etapă tarifele in lei:

-Atunci cand vine termenul limita in care furnizorii trebuie sa orienteze la costul LRIC tarifele, dar și să excludă discriminarea in funcție de originea apelurilor, Moldtelecom (care are obligația să nu discrimineze prin preț) va nimeri în situația că din cauza fluctuațiilor valutare ii va favoriza sau pe furnizorii de telefonie mobilă, sau pe cei de telefonie fixă. Aceasta situatie este inacceptabila deoarece ar contraveni hotaririlor luate de Agentie.

- Pe de alta parte, ANRCETI tine cont de comentariile furnizorilor alternativi, care sunt dezavantajați să achiziționeze serviciile cu ridicata de la furnizorii mobili (care le formeaza externalități imense) la prețuri fixate in valută și să concureze pe piața cu amanuntul in lei. Aceasta - îndeosebi din cauza tarifelor in rețea joase ale furnizorilor mobili și altor avantaje oferite utilizatorilor (pe lângă avantajul firesc de comoditate de a apela de la mobil), operatorii de fix pot mai puțin conta pe marje între tariful final pentru apel si tariful de terminare in rețeaua mobila. Alternativilor li se mai adaoga ca tarifele lor trebuie sa fie pe termen lung concurentiale si cu cele ale Moldtelecom pentru apeluri de la fix la mobil. Din aceste considerente, alternativii sunt mai sensibili fata de fluctuatia tarifului in functie.

- Alt motiv este ca ANRCETI, prin impunerea obligatiilor pe pietele de terminare a apelurilor tinde sa simuleze o situatie competitiva pe acestea (adica sa impuna aducerea conditiilor tarifare si non-tarifare la asemenea situatie, care s-ar crea daca pietele date ar fi puternic concurentiale). Aceasta pentru a asigura ca resursele esentiale pentru orice serviciu de telefonie, fie fixa sau mobila, sunt vandute de operatori, îndeosebi de cei cu cote esentiale pe pietele cu amanuntul, in conditii simulate de concurenta ceea ce asigura ca toti, indiferent de talia lor, obtin oportunitati egale de activitate. Pornind de la aceasta, noi observam ca operatorii mobili au fost nevoiti ca in conditii concurentiale sa treaca la tarife in lei, acceptând toate riscurile si avantajele operării la tarifele in lei. Inșă, în același timp pe piața terminării apelurilor in proprie rețea acestia sunt dominanți și pot să păstreze tarifele in altă valută. Aplicând principiul simulării unei concurențe efective pe pietele terminării apelurilor si similitudinilor cu piața cu amanuntul din aval, tarifele cu ridicata trebuie sa fie stabilite in lei, adică furnizorii să accepte aceleași riscuri și, potential, avantaje ce decurg din operarea in lei.

- Alt motiv este ca furnizorii mobili nu doar primesc apeluri, dar si efectueaza catre alte rețele. Indiferent de valuta contractului furnizorul, la o fluctuatie a cursului în raport cu una de reper, in același timp inregistrează: a) in cazul creșterii cursului valutei din contract - venit suplimentar din terminarea apelurilor in rețeaua proprie, dar si costuri suplimentare pentru terminarea apelurilor sale in rețelele altor furnizori, si b) in cazul scăderii cursului valutei din contract - scădere de venit din terminarea apelurilor in rețeaua proprie, dar si scăderea costurilor legate de terminarea apelurilor sale in rețelele altor operatori.

- ANRCETI nu poate stabili toate tarifele de terminare in valută (inclusiv pentru apelurile fix-fix, cum este in cazul ANCOM), deoarece in rețelele fixe marjele in tarifele cu amanuntul pentru apeluri fix-fix sunt foarte mici sau lipsesc, iar o eventuala fluctuație valutară le poate majora costurile peste veniturile din serviciile cu amanuntul.

- Costurile au fost calculate in eurocenți, tarifele actuale sunt in cenți americani. Chiar și in cursul USD/euro există fluctuație și aceasta poate fi semnificativă, de aceea riscurile sunt aceleași ca si trecerea de la USD la leu.

- Modificarea (indexarea) ratelor de interconectare in cazul unei depreciere semnificative (și nu fluctuații) sa aiba loc într-un proces controlat de regulator și coordonat cu situația de pe pietele cu amănuntul.

17. Comentariu Moldcell:

În final, dorim să menționăm că pentru asigurarea legalității deciziilor propuse, credem că e necesar de implementat Recomandările expuse mai sus și de ajustat remediile (tarifele) propuse la condițiile evoluției economice a RM.

În special, **solicităm ANRCETI:**

1. De a îngheța coborârea tarifelor pentru furnizarea serviciului de terminare a apelurilor în rețeaua proprie la nivelul celor stabilite pentru anul 2012 la nivelul de 0,0414 USD, reieșind din realitatea economică a țării noastre, luând în considerație faptul că prețurile propuse în Proiect sunt mult mai scăzute decât minimul costului rezonabil ce ar asigura capacitatea de a investi, precum și lipsa unor argumentări economice și legale pentru stabilirea unor astfel de tarife.

Răspuns ANRCETI:

ANRCETI consideră suficient argumentate costurile LRIC ale serviciilor de terminare a apelurilor, precum și necesitatea ajustării tarifelor la cost. Înțelegând impactul major pe care l-ar putea avea impunerea imediată a orientării tarifelor date la costul LRIC și excluderea discriminării prin preț, ANRCETI a stabilit o perioadă de tranziție de 3 ani. După cum este menționat și în Recomandarea Comisiei Europene nr. C(2009) 3359, acest termen poate fi suficient pentru ca să permită furnizorilor să-și ajusteze practicile lor comerciale cu amănuntul pentru a suporta reducerea ratelor de terminație.

ANRCETI consideră necesară ajustarea la costul LRIC a ratelor de terminare în rețele fixe și mobile către începutul anului 2014. Având în vedere că în 2012 ratele de interconectare de 0,0414 USD sunt încă peste costul LRIC (cu peste 250%), ANRCETI consideră necesară continuarea reducerii lor până la nivelul costului. De asemenea, disbalanța evidentă în tarifele *în rețea* și *în afara rețelei* precum și tarifele pentru terminare neorientate la costul LRIC creează bază pentru împiedicarea concurenței pe termen lung. Subvenționarea activităților cu amănuntul ale furnizorilor din contul serviciilor de terminare reprezintă măsuri necompetitive. Nu este potrivită păstrarea ratelor de terminare înalte în rețele mobile, deoarece aceasta ar impune furnizorii de telefonie fixă să subvenționeze furnizorii mobili.

18. Comentariu Moldcell:

2. De a argumenta și a clarifica din punct de vedere legal și financiar situația în care există o diferență între prețurile pentru furnizarea serviciului de terminare a apelurilor în rețeaua proprie stabilite pentru Moldcell și cele stabilite pentru alți furnizori de servicii de comunicații electronice din RM, pentru a nu permite discriminare în rândul acestora, mai ales în condițiile în care modelele LRIC pentru calcularea costurilor pentru serviciile de terminare a apelurilor în rețelele mobile ale altor furnizori de comunicații electronice nu ne sunt cunoscute.

De asemenea, suplimentar la cele expuse mai sus, am dori să solicităm Agenției datele ce țin de costuri care ar argumenta tarifele asimetrice propuse pentru rețeaua mobilă a «Moldtelecom» SA («Unite»).

Răspuns ANRCETI:

În admiterea asimetriei temporare a ratei de interconectare a Moldtelecom mobil în raport cu ceilalți furnizori mobili, ANRCETI se conduce de aceleași raționamente ca și cele utilizate în 2010, când a admis asimetria temporară între ratele de interconectare Orange, Moldcell și Moldtelecom mobil. Aceste raționamente țin de influența factorilor exogeni, astfel ca costurile esențial diferite legate de intrarea recentă pe piață, utilizarea unor frecvențe mai înalte ce implică costuri mai mari, cât și diferenței esențiale în cotele de piață ale furnizorilor.

Menționăm că Moldcell a acceptat potrivite raționamentele ANRCETI care au stat la baza luării deciziilor nr.77-79 din 23.12.2010.

19. Comentariu Moldcell:

3. De a diferența în categorii diferite de prețuri tarifele stabilite pentru furnizarea serviciului de terminare a apelurilor naționale în rețeaua proprie și cele stabilite pentru furnizarea serviciului de terminare a apelurilor internaționale în rețeaua proprie. Drept argument în susținerea acestei solicitări vine lipsa unui cadru legal care ar reglementa acest subiect.

Răspuns ANRCETI:

În analiza de piață ANRCETI a determinat că piața produsului este terminarea în rețeaua proprie a furnizorului a oricăror apeluri, indiferent de proveniența apelurilor. Această abordare este specifică fiecărui organ național de reglementare european, ale căror experiență a fost consultată de ANRCETI. Prin urmare, nu găsim potrivit să păstrăm pe un termen nedefinit discriminarea în funcție de origine a apelurilor terminate. Totuși, menționăm că aceste reglementări sunt valabile pentru interconectarea la nivel național și nu aduc atingere serviciilor de terminare internațională a apelurilor (prestate direct furnizorilor străini), care vor rămâne nereglementate.

Comentariile și propunerile S.A.”Orange Moldova”

Orange Moldova a efectuat analiza documentelor, expuse la consultare publică la 13 februarie curent, privind modificarea și completarea anexelor la hotărârile Consiliului de Administrație al ANRCETI nr. 60-75, 77-79 din 23.12.2010.

Orange Moldova dorește să Vă atragă atenția asupra unor probleme majore legate de proiectul respectiv:

20. Comentariu Orange Moldova:

1. La baza calculului costului serviciului de terminare a apelurilor în rețelele mobile (folosind metodologia LRIC) au fost puse estimări substanțial eronate privind evoluția (creșterea) traficului. De asemenea, estimările privind evoluția mai multor elemente din model este în contradicție cu situația reală. De exemplu:

- creșterea substanțială a traficului de ieșire în rețea;
- creșterea substanțială a traficului cu rețelele fixe;
- creșterea substanțială a traficului de intrare din toate rețelele.

Ca rezultat, costul LRIC real pentru rețelele mobile este diminuat cu circa 25%.

Răspuns ANRCETI:

ANRCETI constată că previziunile cu privire la trafic utilizate în model (spre exemplu pentru anul 2011) au fost destul de echilibrate, traficul real al furnizorilor depășind ușor valorile prognozate. Având în vedere că decizia ANRCETI se bazează pe concluziile privind costul unui furnizor (în cazul dat - mobil) ipotetic eficient, ANRCETI nu găsește că creșterea traficului furnizorilor în parte afectează costul unui furnizor ipotetic eficient. De asemenea, analiza comparativă a rezultatelor modelului cu cele mai recente publicări ale costului LRIC calculat și de alte autorități de reglementare infirmă ipoteza că costul LRIC calculat de ANRCETI este subestimat. Prin urmare, ANRCETI nu găsește necesar să revadă actualmente modelele de cost LRIC.

21. Comentariu Orange Moldova:

2. Potrivit proiectului, Moldtelecom (Unite) va beneficia de o rată mobilă asimetrică mai mare pe parcursul anului 2013. Orange Moldova consideră că nu există premise pentru asemenea discriminare. Moldtelecom s-a lansat pe piață ca operator mobil în martie 2007. Perioada de 3-4 ani în care, potrivit legislației comunitare, un nou intrat trebuie să atingă nivelul minim de eficiență și în care acesta ar fi putut pretinde la o rată de terminație mai mare a expirat demult.

Răspuns ANRCETI:

Moldtelecom actualmente promovează doar serviciile mobile prin rețeaua UMTS/HSPA prin frecvențe 2100 Mhz. ANRCETI ține cont de factorii exogeni legați de costurile mai majore de operare a unei rețele pe frecvențe mai înalte (în comparație cu furnizorii GSM900/1800 Mhz) și de momentul intrării pe piață cu servicii mobile prin această rețea. De asemenea, ANRCETI ține cont de inbalanța de trafic a acestui furnizor mobil cu alți furnizori și de neatingerea de către acest furnizor a unei scări minime de eficiență. La comentarea deciziilor ANRCETI inițiale (nr.77-79, care au fost luate pe 23.12.2010), Orange a recunoscut că există semne care justifică acordarea posibilității unei asimetrie temporare pentru Moldtelecom mobil. Perioada de reducere și excludere a asimetriei adoptată de ANRCETI se încadrează în limita de timp recomandată de Comisia Europeană (recital 17 al Recomandării C(2009)3359 privind reglementarea tarifelor pentru terminare în rețele fixe și mobile). Suplimentar menționăm că asimetria acceptată a tarifului Moldtelecom este în continuă descreștere (de la 1.13 US cenți actual și 1,01 în sem. II 2012 la 0,67 US cenți în sem.I 2013 și 0,34 în sem.II 2013).

22. Comentariu Orange Moldova:

Totodată, dacă costul LRIC estimat pentru rețelele mobile din Moldova tinde spre costul similar european, atunci costul similar estimat pentru rețelele fixe este de circa 5-6 ori mai mare decât cel european.

Astfel, este evidentă favorizarea Moldtelecom. În acest context, remarcăm că Moldtelecom în mod constant subvenționează masiv tarifele sale mobile cu amănuntul atât din contul tarifelor de terminație mobile asimetrice, cât și a veniturilor sale din prestarea serviciilor pe alte piețe (telefonie fixă, servicii de acces în bandă largă cu ridicata). Astfel, Moldtelecom își folosește puterea semnificativă pe alte piețe pentru a-și consolida poziția pe piața mobilă, distorsionând concurența pe această piață. Menținerea asimetriei la rata de terminație mobilă și a tarifului excesiv de terminație fixă ar încuraja și ar agrava impactul acestei practici abuzive, în detrimentul concurenței, al operatorilor mobili privați și utilizatorilor acestora.

Răspuns ANRCETI:

ANRCETI nu este de acord că prin măsurile date este favorizat Moldtelecom. Subvenționarea tarifelor cu amănuntul mobile (și altor servicii cu amănuntul, nota ANRCETI) de către Moldtelecom ține de alte probleme concurențiale – utilizarea venitului excesiv din terminarea apelurilor în rețea (îndeosebi internaționale) de care, spre exemplu beneficiază actualmente și Orange Moldova, pentru subvenționarea activităților cu amănuntul – așa-numitul *waterbed effect*. Totuși, având în vedere cota pe piața comunicațiilor mobile a Moldtelecom și evoluția acesteia, precum și practicarea de către concurenții săi a tehnicilor similare de pasare clienților a avantajelor obținute din furnizarea serviciilor de terminare la tarife excesive, ANRCETI nu consideră că piața mobilă necesită examinată prin prisma distorsiunii ei de către Moldtelecom. ANRCETI consideră că asimetria tarifului de terminare Moldtelecom mobil pe perioada reducerii prețurilor nu va crea distorsiuni competitive din cauza termenului limitat al asimetriei și diferenței mici și în scădere a prețurilor. După cum este menționat în poziția comună a ERG pe asimetria ratelor de terminare între rețele fixe și mobile⁵, pct. 3.2 al părții II, *asimetria temporară a*

⁵ http://erg.eu.int/doc/publications/erg_07_83_mtr_ftr_cp_12_03_08.pdf

ratelor de terminare între rețele mobile este justificată în cazuri de intrare recentă pe piață, costuri mai înalte legate de spectru sau lipsa economiilor de scară, iar avantajele unei asemenea asimetrii temporare depășesc cu mult riscurile unei distorsiuni competitive.

Totodată ANRCETI consideră că furnizorii mobili, inclusiv Orange Moldova, nu sunt dezavantajați de tarifele peste cost pentru terminare în rețele fixe pe perioada ajustării la cost. Astfel, tarifele pentru terminare în rețele mobile sunt mai excesive costului decât cele pentru terminarea apelurilor mobile în rețele fixe. De asemenea, balanța traficului între furnizorii mobili și de telefonie fixă este substanțial în favoarea furnizorilor mobili.

23. Comentariu Orange Moldova:

3. Proiectul propune stabilirea ratei de terminație în lei. În realitate, costul LRIC se formează în cea mai mare măsură din cheltuieli efectuate în euro. Având în vedere volatilitatea cursului euro/leu, se poate ajunge la situația când operatorii nu-și recuperează nici măcar costul LRIC.

Răspuns ANRCETI:

Argumentele ANRCETI pentru stabilirea prețurilor în lei la ultima etapă este descrisă la răspunsul 16 de mai sus.

24. Comentariu Orange Moldova:

4. Orange Moldova consideră că beneficiile de la coborârea ratei de terminație internațională la nivelul celei naționale, cu orientarea ultimei la costul LRIC, sunt cu mult inferioare pierderilor pe care le-ar avea de suferit economia națională, sectorul comunicațiilor electronice și utilizatorii locali. Argumentele invocate anterior de Orange Moldova la acest subiect sunt valabile și astăzi (copia scrisorii se anexează).

Răspuns ANRCETI:

ANRCETI consideră că aplicarea de tarife excesive costului la serviciile de terminare de către furnizori cu putere semnificativă reprezintă bariere semnificative în calea dezvoltării unei concurențe efective și durabile pe piețele cu amănuntul. Prin urmare, aceste practici contravin legislației naționale care declară concurența drept pilon de bază al economiei naționale și asigură protecția și încurajarea ei. Printre funcțiile de bază ale ANRCETI impuse de Legea comunicațiilor electronice este protecția și încurajarea concurenței pe piețele de comunicații electronice prin intermediul de măsuri *ex-ante*. Cerința Legii comunicațiilor electronice este ca tarifele să fie orientate la cost. În acest context notăm că pe de o parte există avantaje ale situației actuale a tarifelor pentru terminare neorientate la cost, pe de altă parte acestea generează o serie de dezavantaje prin nerespectarea cerințelor legale.

Poziția ANRCETI cu referire la serviciul de terminare a apelurilor internaționale în rețeaua proprie este expusă în răspunsul 19 de mai sus

25. Comentariu Orange Moldova:

5. Reieșind din evoluția situației în sector, care se află în pragul unui declin substanțial, considerăm că reducerea de mai departe a tarifului de terminație mobil peste nivelul stabilit pentru semestrul II al anului 2013 și coborârea ratei de terminație internațională la nivelul celei naționale sunt nu numai inoportune, dar și dăunătoare pentru economia națională, sector și utilizatori.

În acest context, Orange Moldova consideră binevenită crearea unui grup de lucru, cu participarea instituțiilor abilitate și a operatorilor, pentru dezbateră în detalii a acestor subiecte și identificarea unei soluții echitabile, capabile să asigure o concurență efectivă între operatori și să mențină viabilitatea lor și competitivitatea sectorului în plan internațional, ținând cont de interesele țării și ale utilizatorilor finali.

Răspuns ANRCETI:

ANRECTI notează că în sem.II 2013 tarifele pentru terminare (în rețele mobile) încă va fi cu 45% peste nivelul costului. Conform Recomandării CE C(2009)3359, rec.13 *Cu cât ratele de terminare a apelurilor se îndepărtează mai mult de costurile incrementale, cu atât vor fi mai mari denaturările concurenței între piețele de telefonie fixă și mobilă și/sau între operatorii cu cote de piață asimetrice și fluxurile de trafic.* Prin urmare, este necesară reducerea lor la nivelul costurilor pentru excluderea denaturării concurenței. Totodată, după cum a menționat ANRCETI mai sus, excluderea discriminării prin preț a apelurilor în funcție de origine va permite echilibrarea piețelor, prin excluderea efectelor nocive descrise mai sus de Orange (de subvenționare încrucișată a activităților cu amănuntul din contul celor de terminare a apelurilor în rețelele proprii ale furnizorilor). ANRCETI salută disponibilitatea Orange pentru discuții deschise pentru identificarea unei soluții echitabile, capabile să asigure o concurență efectivă între operatori și să mențină viabilitatea lor și competitivitatea sectorului în plan internațional. În acest sens, ANRCETI va deschide aceste discuții în cadrul audierilor publice.

Comentariile și propunerile Asociației Naționale a companiilor private din domeniul TIC (ATIC)

Prin prezenta, Asociația vine să expună poziția consolidată a membrilor săi pe marginea proiectelor de modificare și completare a hotărârilor Consiliului de Administrație al ANRCETI nr. 60-75 și 77-79 din 23.12.2010, supuse consultărilor publice.

26. Comentariu ATIC:

Remarcăm eforturile majore depuse de Agenție și coerența acțiunilor întreprinse de aceasta pentru reglementarea pieții de terminare a apelurilor voce în rețelele individuale de telefonie fixă/mobilă.

Simultan, constatăm faptul că deși măsurile întreprinse prin hotărârile nr. 60-75 și 77-79 din 23.12.2010 sunt salutabile, totuși acestea lasă deschis un subiect pe cât de important, pe atât de litigios - neglijarea obligației privind oferirea serviciului de terminare în proprie rețea a oricărui apel, indiferent de originea acestuia.

În virtutea adaptării legislației naționale la standardele normative europene, Asociația militează pentru eliminarea oricăror împrejurări discriminatorii sau bariere care îngreunează mediul de afaceri și încetinește potențialul de creștere a furnizorilor alternativi de servicii și rețele de comunicații electronice.

În această ordine de idei, membrii Asociației solicită respectuos prezentarea poziției oficiale a Regulatorului, în vederea perspectivelor și acțiunilor de viitor orientate spre excluderea oricărui gen de discriminare, eliminarea subvențiilor dar și a practicilor de concurență neloială.

Răspuns ANRCETI:

ANRCETI consideră necesare, drept măsuri pentru remedierea puterii semnificative pe piețele de terminare în rețele individuale de telefonie, orientarea la cost a serviciului de terminare a apelurilor și excluderea discriminării prin preț a apelurilor. Totuși, având în vedere că furnizorii depindeau în măsură semnificativă de venitul din terminarea apelurilor în rețea, în special a celor cu origine internațională, ANRCETI a decis la luarea Hotărârilor nr.60-79 din 23.12.2010 să impună orientarea la cost și excluderea discriminării prin preț gradual (timp de 3 ani), pentru a permite furnizorilor să-și ajusteze activitățile cu amănuntul. A fost stabilită panta de glisare a prețurilor pentru terminarea apelurilor cu origine națională, inclusiv reducerea discriminării prin preț a apelurilor terminate în rețele fixe până la excluderea definitivă a acestor practici. În același timp, cea mai lejeră intervenție a

ANRCETI s-a referit la terminarea în rețele a apelurilor cu origine internațională, pentru care s-a stabilit obligația de excludere a discriminării prin preț către 2014 (ceea ce presupune orientarea la cost a serviciului de terminare a acestor apeluri) în mod gradual, inițial fără a interveni în mărimea acestor prețuri în perioadele intermediare. ANRCETI este în situația să constate că furnizorii majori de sine stătător nu au întreprins măsuri de reducere graduală a acestor prețuri, prin care continuă să păstreze la același nivel barierele semnificative pentru intrarea furnizorilor pe această piață. Cele mai grave bariere sunt stabilite de S.A. „Moldtelecom” pentru terminarea în rețeaua sa fixă a apelurilor internaționale de intrare. Mărimea înaltă a tarifului pentru terminarea națională a apelurilor date și lipsa marjei în raport cu serviciile din aval furnizate de același furnizori operatorilor străini face condițiile date prohibitive pentru furnizorii naționali. Problemele date sunt expuse și în adresările Riscom și Sun Communications. ANRCETI consideră necesar să expună pentru discuții în cadrul audierilor publice a problemelor date și solicită înaintarea propunerilor concrete din partea furnizorilor pentru identificarea soluțiilor potrivite.

27. Comentariu ATIC:

Totodată, membrii Asociației vin să atragă atenția asupra nerespectării de către unii jucători mari pe piața comunicațiilor electronice a obligațiilor speciale preventive stabilite prin hotărârile Agenției. În speță facem referire la neglijarea obligației privind oferirea serviciului de terminare în proprie rețea a oricărui apel, indiferent de originea acestuia, cu includerea acestui serviciu în Acordul de interconectare tip. Refuzul marilor furnizori de a include serviciul de terminare a apelurilor internaționale în Acordurile de interconectare tip și catalogarea acestuia drept serviciu/trafic neautorizat este impedimentul de bază care stă în calea semnării de către furnizori a acordurilor de interconectare.

Răspuns ANRCETI:

ANRCETI găsește rezonabile observațiile ATIC. Totodată menționăm că ANRCETI a publicat la data de 09.04.2012, într-un proces paralel, pentru consultare publică repetată proiectul de modificare a ORI a S.A. „Moldtelecom” care să corespundă obligațiilor impuse furnizorului dat. Proiectul menționat la fel vine să contribuie la deblocarea accesului pe piață pentru furnizori.

28. Comentariu ATIC:

Astfel, întru asigurarea unui climat concurențial favorabil, întru protecția nemijlocită a furnizorilor alternativi și crearea unor condiții nediscriminatorii de dezvoltare a sectorului de comunicații electronice, Asociația vine să încurajeze Agenția de a asigura implementarea reglementărilor ce se referă la serviciul de terminare a apelurilor originare în afara țării.

Drept care, solicităm respectuos intervenția regulatorului în soluționarea și deblocarea acestei stări nelucrative, prin disciplinarea și obligarea furnizorilor de a respecta prevederile legale și obligațiile asumate.

Vom aprecia semnificativ acțiunile Agenției destinate instaurării în sectorul comunicațiilor electronice a unei ambianțe sigure și propice creșterii economice, îndreptate spre crearea unor condiții sănătoase de concurență liberă pentru toți participanții pieței.

Răspuns ANRCETI:

ANRCETI găsește rezonabile observațiile ATIC. ANRCETI consideră inacceptabilă situația când barierele de piață rămân la un nivel excesiv și nu permit intrarea furnizorilor. Prin urmare ANRCETI este dispusă să examineze în cadrul audierilor publice propunerile de măsuri care să permită intrarea pe piață a furnizorilor.

Comentariile și propunerile ”SUN Communications”S.R.L.

Prin prezenta, supunem atenției Dvs. comentariile ÎM "Sun Communications"S.R.L pe marginea proiectelor de modificare și completare a Hotărârilor Consiliului de Administrație al ANRCETI nr.60-75, 77-79 din 23.12.2010, expuse pentru consultarea publica.

29. Comentariu Sun Communications:

Din partea noastră salutăm intenția Agenției îndreptată spre intervenirea activă pe piața telefoniei pentru a aduce tarifele pentru aceste servicii cât posibil de aproape la costul lor real.

Totodată după ce am examinat proiectele supuse consultărilor am observat că acestea nu au ca obiect reglementarea tarifelor pentru apeluri internaționale. În acest sens, ne pare oportun ca proiectul să fie amendat cu prevederi privind micșorarea graduală a prețurilor aplicate apelurilor originare din exteriorul țării astfel încât acestea să atingă la 01.01.2014, valorile stipulate prin prezentele proiecte.

Lipsa unei viziuni transparente și incontestabile asupra micșorării graduale a prețurilor pentru apelurile internaționale reprezintă de fapt o lacună în reglementările existente care creează un sentiment de nesiguranță în privința ajustării de către furnizori, de sine stătător, a prețurilor sale astfel încât la sfârșitul lui 2013 discriminarea prin preț a apelurilor să fie exclusă în general.

Pentru toate cele menționate considerăm datele și etapele din tabele propuse în proiect sunt reprezentative și pot fi discutate numai cu condiția includerii tarifelor pentru terminația traficului internațional în lista generala a tarifelor supuse să fie coborâte, asigurând că la finele anului 2013, discriminarea trebuie să fie înlăturată definitiv, iar prețul terminării unui minut de apel indiferent de originea sa trebuie să atingă valorile stabilite prin LRIC.

Răspuns ANRCETI:

ANRCETI găsește rezonabile observațiile Sun Communications. Identificarea măsurilor concrete urmează a fi subiect al discuțiilor publice organizate de ANRCETI.

Comentariile și propunerile S.A.”Riscom”

30. Comentariu RISCUM:

„Riscom”S.A. поддержал и в настоящее время руководствуется решениями Административного Совета НАРЭКИТ № 60-75 и 77-79 от 23,12.2010 г., в которых были рассмотрены и утверждены периоды для поэтапного снижения тарифов на окончание вызовов в сетях мобильной и фиксированной связи. Также всем поставщикам были установлены обязательства по исключению до начала 2014 г. дискриминации трафика по признаку происхождения вызовов.

Однако, проблема дискриминации трафика по признаку его происхождения по сей день остается острой и открытой. Основной причиной существования данной проблемы является монополия национального оператора связи на терминацию международных вызовов. С технической и затратной точек зрения мы не видим разницы между обслуживанием вызова, осуществленного из сети фиксированного или мобильного оператора связи, районного центра РМ или из-за пределов Молдовы. Данные вызовы поступают через точку взаимоподключения и отличаются только Caller ID, то есть при этом используются одинаковые технические ресурсы. А колоссальную разницу в тарифах на обслуживание различных по происхождению вызовов национальный оператор связи использует для

перекрёстного субсидирования услуг, что позволяет поддерживать и развивать убыточные сервисы за счёт сверхприбыли от других услуг

В условиях затянувшегося мирового кризиса и существующей ситуации на рынке телекоммуникационных услуг РМ, развитие альтернативных операторов фиксированной связи вступило в стадию стагнации. А перспективы выхода из данной стадии развития возможно появятся лишь в 2014 году, когда будет рассмотрен следующий этап, связанный либерализацией рынка по терминации международного трафика. Причём далеко не все альтернативные операторы фиксированной телефонии смогут выжить к тому времени на рынке телекоммуникационных услуг Республики Молдова.

Răspuns ANRCETI:

ANRCETI găsește rezonabile observațiile Riscom. După cum menționează ANRCETI mai sus, piața produsului în cazul terminării apelurilor în rețele individuale fixe sau mobile este terminarea oricărui apel, costurile fiind identice. Având în vedere că actualmente o serie de bariere de piață care permit S.A. "Moldtelecom" să fie unicul furnizor de servicii de terminare internațională a apelurilor și să beneficieze disproportațional în raport cu concurenții de avantajele terminării acestor apeluri la tarife excesive, ANRCETI consideră necesară eliminarea barierelor de piață. Unele dintre problemele menționate de Riscom mai sus țin de ajustarea ORI a Moldtelecom la cerințele Hotărîrilor ANRCETI nr.60 și 79 din 23.12.2010, de aceea măsurile potrivite sunt prevăzute în proiectul de ajustare a ORI Moldtelecom, expus în paralel spre consultare publică. Totodată, chiar dacă măsurile impuse asupra furnizorilor cu putere semnificativă pe piețele 3 și 7 presupun reducerea și excluderea treptată a acțiunilor care reprezintă bariere de piață (tarife pentru terminare excesive costului și discriminarea prin preț în funcție de originea apelurilor), ANRCETI consideră inacceptabilă situația când barierele date rămân la un nivel excesiv și nu permit intrarea furnizorilor pe piață decât la etapa finală în 2014. Prin urmare ANRCETI este dispusă să examineze în cadrul audierilor publice propunerile de măsuri care să permită intrarea pe piață a furnizorilor.

31. Comentariu RISCOSM:

1. В соответствии с мировыми тенденциями развития рынка фиксированной связи, а тем более его конкретным отражением в Республике Молдова просим рассмотреть дополнительные протекционистские и стимулирующие меры для развития этого сектора рынка телекоммуникаций. Для чего создать рабочую группу для обсуждения и формализации данного предложения.

Răspuns ANRCETI:

În conformitate cu art.4 al Legii comunicațiilor electronice, nu pot fi create drepturi speciale anumitor furnizori de comunicații electronice. ANRCETI este dispusă să examineze în cadrul audierilor publice propuneri care vizează măsuri de stimulare cu oportunități egale pentru toți furnizorii de comunicații electronice.

32. Comentariu RISCOSM:

2. В связи с вышесказанным просим Вас рассмотреть возможность внедрения поэтапного снижения тарифов на окончание международных вызовов, начиная со второй половины 2012 года. Данное внедрение станет первым шагом к устранению дискриминации трафика по признаку происхождения вызовов, сведёт к нулю перекрёстное субсидирование услуг и послужит толчком к росту лояльной конкуренции на рынке связи РМ.

Răspuns ANRCETI:

ANRCETI găsește rezonabilă propunerea Riscom, care va fi discutată în cadrul audierilor publice.

33. Comentariu RISCOM:

3. Кроме того, повторно обращаемся к Вам с просьбой обязать операторов терминирующих международный телефонный трафик строго выполнять положения Резолюции 65 "Доставка номера вызывающего абонента", принятой на Всемирной ассамблее по стандартизации электросвязи (Йоханнесбург 2008), вплоть до запрета терминации в Республике Молдова телефонного трафика без корректного CLI (CallingLineIdentification).

Răspuns ANRCETI:

ANRCETI susține necesitatea asigurării prezentării corecte a identității liniei apelante (CLI). Totuși posibilitatea prezentării CLI pentru apelurile de intrare internaționale este condiționată de respectarea Rezoluției nr.65 de toți operatorii care deserveșc apelul, începând cu cel care inițiază apelul în țara sa și cei ce tranzitează apelul, după cum și este recomandat în Rezoluția dată. Notăm că autoritatea ANRCETI nu se răspândește asupra operatorilor străini. Astfel, ANRCETI consideră posibil să elaboreze doar reglementările care să asigure că furnizorii naționali care preiau apelurile internaționale de intrare păstrează și transmit corect informația CLI. ANRCETI consideră că Regulamentul cu privire la interconectare este potrivit pentru asemenea reglementări, având în vedere că asemenea cerințe trebuie să fie simetrice în sarcina tuturor furnizorilor care prestează asemenea servicii.